

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Ніредьгазький Університет (Угорщина)
Вища школа економіки і менеджменту
в публічному адмініструванні у Братиславі (Словаччина)**

**УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ
ТРАНСФОРМАЦІЯМИ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ:
РЕАЛІЇ І ВИКЛИКИ**

**MANAGEMENT OF SOCIO-ECONOMIC
TRANSFORMATIONS OF BUSINESS PROCESSES:
REALITIES AND CHALLENGES**

**Тези доповідей
Міжнародної науково-практичної конференції**

18-19 квітня 2019 р.

**Мукачево
2019**

УДК 338.24 (043.2)

У66

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 11 від 25 квітня 2019 року)*

У66

Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклики: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мукачево, 18-19 квітня 2019 р.). – Мукачево: МДУ, 2019. – 361 с.

***Відповідальний за випуск:** Проскура В.Ф. – д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту та управління економічними процесами.*

***Технічний редактор:** Товт Т.Й. – к.е.н., доцент.*

У збірнику тез за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції, що проводилася кафедрою менеджменту та управління економічними процесами Мукачівського державного університету, висвітлюються погляди науковців, аспірантів, слухачів магістратури, студентів, представників державних органів влади та місцевого самоврядування, підприємницьких структур на актуальні проблеми управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів в сучасних умовах.

Матеріали структуровані в розрізі декількох напрямів досліджень: «Формування механізму управління господарськими процесами на мікро- та макрорівнях»; «Управління економікою держави в умовах глобальних перетворень»; «Управління економічними процесами суб'єктів господарювання»; «Особливості регіонального управління господарськими процесами»; «Фінансовий контроль та регулювання в системі управління господарськими процесами»; «Управління обліково-аналітичним забезпеченням діяльності підприємств»; «Управління інвестиційно-інноваційною діяльністю»; «Управління бізнес-процесами та проектами»; «Управління освітніми процесами».

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

УДК 338.24 (043.2)

*Матеріали конференції доступні для перегляду на офіційному сайті університету
за адресою <https://msu.edu.ua/konferencii-seminari/>*

logistiki. Preto je dôležité, aby obidve krajiny racionálne využívali existujúci potenciál spolupráce s cieľom posilniť svoje strategické partnerstvo.

Zoznam použitých zdrojov:

1. *Ukraine- Slovakia relations: developing a true strategic partnership? Elektronický zdroj / [Režim prístupu]: http://icps.com.ua/assets/uploads/images/images/eu/ukr_slovakia_rozd_a4.pdf*
2. *Oficiálna stránka Vyšehradskej skupiny. Elektronický zdroj / [Režim prístupu]: <http://www.visegradgroup.eu/about>*
3. *Міжрегіональне співробітництво України та Словаччини. Електронний ресурс / [Режим доступу]: <https://slovakia.mfa.gov.ua/ua/ukraine-sk/regions>*
4. *Стратегія розвитку словацько-українського транскордонного співробітництва до 2020 року. – Кошице – Пряшів – Ужгород. – 2014. – 77 с.*

УДК 338.2(043.2)

А.В. БАЛАБАНИЦЬ
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту,
Маріупольський державний університет,
м. Маріуполь, Україна

**НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ ЯК ДОМІНАНТНА ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ**

Особливості сучасного буття України виводять у ранг найважливіших завдань формування та усвідомлення національних інтересів як базових засад послідовної й цілеспрямованої політики щодо забезпечення національної безпеки країни. Актуальність проблем забезпечення фінансово-економічної безпеки держави пов'язана з економічними проблемами України на сучасному етапі розвитку: зростанням зовнішнього та внутрішнього боргу країни, підвищенням рівня інфляції, збільшенням обсягів зобов'язань суб'єктів господарювання, нестабільністю системи державних фінансів тощо.

Вагомий внесок у розвиток науки про дослідження ролі національних інтересів у системі державного управління економічною та фінансовою безпекою зробили такі вчені, як: З. Варналій [1], Т. Васильців [2], В. Горбулін [3], Б. Губський [4], М. Єрмошенко [5], Т. Іванова [6], А. Качинський [3], Г. Ситник [7], О. Шатило [8] та ін.

І хоча проблема вже достатньо висвітлена у наукових працях, вона залишається об'єктом гострих теоретичних дискусій, особливо у контексті системних змін міжнародних відносин.

Формування і реалізація національних інтересів є предметом особливої уваги державних інститутів, політичних партій, суспільства у цілому. Це складний і багатоступеневий процес, який потребує об'єднаних зусиль науковців і практичних політиків. Цей процес повинен бути добре організованим, з чітким уявленням про його структурні та функціональні елементи, прямі й зворотні зв'язки між ними.

На рисунку 1 представлена парадигма забезпечення фінансово-економічної безпеки у контексті національних інтересів держави.

Слід зазначити, що держава та її інститути (вищі органи державної влади та посадові особи, функціональні й галузеві міністерства, відомства, місцеві державні адміністрації, податкові, прикордонні, митні та інші правоохоронні органи); органи місцевого самоврядування виступають головними суб'єктами забезпечення економічної безпеки. Також у забезпеченні економічної безпеки держави беруть участь суб'єкти недержавної системи, представлені приватними господарськими організаціями та

інститутами громадянського суспільства у вигляді політичних партій, профспілок та безпосередньо громадян України.

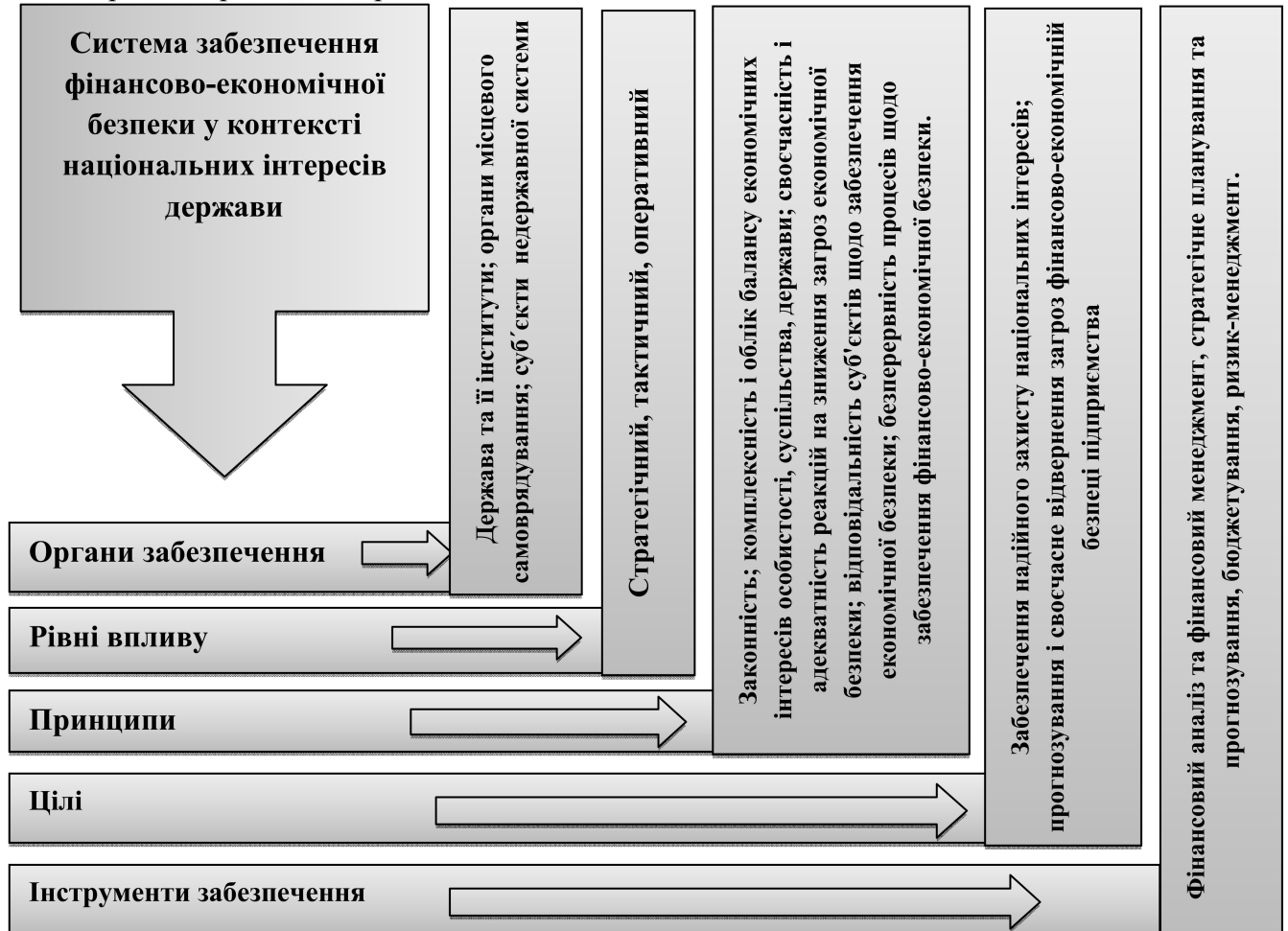

Рис. 1. Парадигма забезпечення фінансово-економічної безпеки України в контексті національних інтересів держави

Нормативно-правову базу, що визначає основні функції держави із забезпечення економічної безпеки України, становлять Конституція України, Концепція національної безпеки України, Стратегія національної безпеки України, закони України “Про основи національної безпеки України”, “Про Раду національної безпеки і оборони України” та ін.

У Законі «Про основи національної безпеки України» [9], наголошено, що політика держави повинна бути спрямована на захист національних інтересів від внутрішніх і зовнішніх загроз в усіх сферах життєдіяльності і гарантування безпеки особи, суспільства і держави.

Суб'єкти державної системи розробляють, затверджують і реалізують основні напрямки державної політики національної безпеки України в економічній сфері. Основними з них є [9, ст. 8]:

- забезпечення умов для сталого економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності національної економіки;
- прискорення прогресивних структурних та інституціональних змін в економіці, поліпшення інвестиційного клімату, підвищення ефективності інвестиційних процесів;
- стимулювання випереджального розвитку наукоємних високотехнологічних виробництв;
- вдосконалення антимонопольної політики; створення ефективного механізму державного регулювання природних монополій;

- забезпечення збалансованого розвитку бюджетної сфери, внутрішньої і зовнішньої захищеності національної валюти, її стабільності, захисту фінансового ринку;
- забезпечення продовольчої безпеки; захист внутрішнього ринку від недоброякісного імпорту – поставок продукції, яка може завдавати шкоди національним виробникам, здоров'ю людей та навколишньому природному середовищу тощо

Держава на основі стратегічних і тактичних дій реалізує заходи щодо захисту національних економічних інтересів, зменшення негативного впливу іноземних підприємств на національну економіку, окремі сфери економічної діяльності, окремі підприємства тощо.

Основними цілями механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки є: забезпечення надійного захисту національних інтересів; прогнозування і своєчасне відвернення загроз фінансово-економічній безпеці підприємства.

Вважаємо, що основним критерієм економічної безпеки є здатність економіки країни зберігати та підвищувати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз.

Забезпечення фінансово-економічної безпеки повинно здійснюватися на основі наступних принципів: законність; комплексність і облік балансу економічних інтересів особистості, суспільства, держави; своєчасність і адекватність реакцій на зниження загроз економічній безпеці; відповідальність суб'єктів щодо забезпечення економічної безпеки; безперервність процесів щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Основними інструментами забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства в сучасних умовах є фінансовий аналіз та фінансовий менеджмент, включаючи фінансове планування і прогнозування, бюджетування, ризик-менеджмент.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що національні інтереси є фундаментальною основою економічної політики і їх захист є домінуючою основою забезпечення національної безпеки країни. Фінансово-економічна безпека через призму національних інтересів досягається здійсненням єдиної, узгодженої, збалансованої, скоординованої системи заходів, адекватних внутрішнім та зовнішнім загрозам. Без створення єдиної системи фінансово-економічної безпеки, спрямованої на реалізацію національних інтересів неможливо домогтися виходу з кризи, стабілізувати економічну ситуацію, створити ефективні механізми соціального захисту населення, зміцнити міжнародну позицію.

Список використаних джерел:

1. Варналій З.С. Економічна безпека України: проблеми та пріоритети зміцнення [Текст]: монографія / З.С.Варналій, Д.Д.Буркальцева, О.С.Саєнко. – К.: Знання України, 2011. – 299 с.
2. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізм зміцнення [Текст]: монографія / Т. Г. Васильців. – Львів: Арал, 2008. – 384 с.
3. Горбулін В. П. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки [Текст]: монографія / В. П. Горбулін, А. Б. Качинський. – К. : НІСД, 2010. – 288 с.
4. Губський Б.В. Економічна безпека України: методологія виміру, стан і стратегія забезпечення [Текст]: монографія / Б.В.Губський. – К.: [б.в.], 2001. – 122 с.
5. Єрмошенко М.М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення [Текст]: монографія / М.М. Єрмошенко. – К.: Київ.нац.торг.-екон. ун-т, 2001. - 309 с.
6. Іванова Т.В. Державне управління еколого-економічною безпекою як умова сталого розвитку України [Текст] : дис. ... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.02 / Іванова Тамара Вікторівна ; Акад. муніцип. упр. – К., 2011. – 406 с.
7. Ситник Г. П. Національна безпека України: теорія і практика [Текст] : монографія / Г. П. Ситник, В. М. Олуйко, М. П. Вавринчук; за заг. ред. Г. П. Ситника. – Хмельницький.: Вид-во ХУУП, 2007. – 669 с.

8. Шатило О.А. *Механізми забезпечення національних інтересів в інвестиційній сфері гео економічних процесів [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 «Механізми державного управління» / О.А.Шатило; Нац. акад. держ. упр. при Президенті України. - К., 2011. - 20 с.*

9. *Про основи національної безпеки України: Закон України від 19.06.2003 р. № 964-IV // Відомості Верховної Ради України.- 2003.- № 39. -Ст. 351.*

10. *Про стратегію національної безпеки України: Указ Президента України від 12 лют. 2007 р. № 2105/2007 // Уряд, кур'єр. – 2007. – № 2/43. – 7 березня.*

УДК 339.92:338.2(477)(043.2)

В.М. БОБРОВНИК

студентка ОС «бакалавр»,

Науковий керівник: к.е.н., доц. Чернова О.В.,

Університет державної фіскальної служби України,

м. Ірпінь, Україна

ВПЛИВ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

ТНК почали активний розвиток ще з середини 80-х років, що, як наслідок, дозволяє констатувати наявність 83 тис. таких компаній в усьому світі, які, в свою чергу, мають більш ніж 825 тис. філій за кордоном. Така чисельність підкріплюється потужною мережею місцевих фірм і компаній, котрі є їх партнерами на тих чи інших ринках.

Сукупні активи іноземних філій ТНК в економіці України вже досягли розміру в 68,7 млрд. дол. США, обсяг міжнародного виробництва сягає 31,2 млрд. дол. США, а загальний обсяг їх експорту 5,7 млрд. дол. США [1].

В той же час, сукупні активи 200 найбільших підприємств України оцінюються в 57,1 млрд. дол. США, а їх оціночна вартість складає 22,2 млрд. дол. США. Дохід даних компаній за даними 2016 року сягав 51,9 млрд. дол. США. В свою чергу, прибутковими з числа 200 найбільших компаній України стали лише 118, які спромоглися показати суму чистого прибутку 2,24 млрд. дол. США [2]. Тож, порівняння розвитку українських та іноземних компаній свідчить на користь іноземного капіталу та домінантного позиціонування саме ТНК в економіці України.

Такі розміри активів є загрозою для економіки України з огляду на розмір прийнятого розміру державного бюджету у 2017 році, який складає 27,3 млрд. дол. США і є меншим від статків багатонаціональних корпорацій функціонуючих на вітчизняній території майже в 2,5 рази. Сукупністю підприємств України було сформовано показник валового внутрішнього продукту у 2016 році в розмірі 99,3 млрд. дол. США, що дозволяє зробити висновок стосовно питомої ваги діючих іноземних корпорацій в загальному вітчизняному виробництві, яка складає 27,5%. Тож багатонаціональні корпорації чинять чималий вплив на економіку України з огляду на фінансові результати участі у внутрішньо-ринкових процесах.

Науковцями та практиками сучасності стверджується об'єктивна доцільність свободи діяльності ТНК на території України, адже це відкриває можливості залучення іноземних інвестицій. Більш того, створення сприятливої інвестиційної привабливості є пріоритетним завданням вітчизняного сьогодення, від вирішення якого буде залежати соціально-економічний розвиток та якість модернізації [3].

Загалом обсяг прямих іноземних інвестицій (далі ПІІ) в економіку України у 2016 році склав 37,7 млрд. дол. США, що є менше рівня попередніх 5-ти років. Зменшення пояснюється деструктивними змінами в геополітичному стані держави перш за все, адже окупованою є територія Криму та фактично здійснюється проведення антитерористичної операції на Сході країни, що створює негативні тенденції в сенсі інвестиційної